

Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

Departament Pomocy Społecznej
Dyrektor
Beata Karlińska

DPS-XIII.052.9.2026
Warszawa, dnia 21 kwietnia 2026 r.

Pan
Michał Asman

Szanowny Panie,

nawiązując do Pana kolejnej korespondencji (z 25.03.2026 r. oraz 27.03.2026 r.) wyjaśniam, że Pana propozycje zgłoszone jako uwagi do projektu ustawy o zmianie ustawy o pomocy społecznej oraz innych ustaw będą analizowane w trakcie trwającego procesu konsultacji publicznych projektu ustawy. Przy czym jak wskazano wcześniej projekt ustawy zawiera zmiany w niektórych obszarach, które są przedmiotem Pana wniosków tj. poszerzenie katalogu przesłanek do obowiązkowego zwolnienia osób bliskich z odpłatności za pobyt w domu pomocy społecznej, a także zwolnienia osób małoletnich z odpłatności za pobyt osób bliskich w tych placówkach.

Odnosząc się natomiast do poruszanej w Pana pismach kwestii pisma 25 stycznia 2008 r. będącego odpowiedzią na interpelację Pani Poseł Izabeli Jarugi-Nowackiej wyjaśniam, że użyte w odpowiedzi sformułowanie: „przy ustalaniu odpłatności brana jest pod uwagę rzeczywista sytuacja materialna rodziny, w taki sposób, aby obciążona opłatą sama nie znalazła się w sytuacji wymagającej wsparcia finansowego z pomocy społecznej” odnosi się do przepisów prawa, które warunkowały możliwość ustalenia odpłatności za pobyt osoby bliskiej w domu pomocy społecznej od osiągnięcia określonych dochodów, jak również przepisów umożliwiających podjęcie decyzji o zwolnieniu z odpłatności. Przy czym jak wskazano w przedmiotowym piśmie: „zasady ponoszenia opłat z tytułu pobytu w domu pomocy społecznej uwzględniają zatem sytuację materialną osób i rodzin, ale nie zwalniają ich z odpowiedzialności za swoich członków wymagających opieki”.

Co istotne przepisy prawa w tym zakresie są nadal obowiązujące. Stosownie do art. 61 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej obowiązani do wnoszenia opłaty za pobyt w domu pomocy społecznej są w kolejności: 1) mieszkaniec domu, nie więcej jednak niż 70% swojego dochodu; 2) małżonek, zstępni przed wstępnymi, 3) gmina, z której osoba została skierowana do domu pomocy społecznej.

Przy czym ustalenie odpłatności zależne jest od sytuacji dochodowej (opłatę za pobyt w domu pomocy społecznej wnosi się - w przypadku osoby w rodzinie, jeżeli posiadany dochód na osobę jest wyższy niż 300% kryterium dochodowego, z tym że kwota dochodu pozostająca po wniesieniu opłaty nie może być niższa niż 300% tego kryterium).

Mając na względzie powyższe należy wyjaśnić, że ośrodek pomocy społecznej jest zobligowany do ustalenia sytuacji osoby zobowiązanej, w tym sytuacji dochodowej i na podstawie tych ustaleń dokonanie zasadności określenia ewentualnej odpłatności za pobyt członka rodziny w domu pomocy społecznej. W przypadku ponoszenia odpłatności za pobyt członka rodziny w domu pomocy społecznej przez osoby określone w art. 61 ust. 1 pkt 2 ustawy o pomocy społecznej, wysokość ponoszonej przez nich odpłatności ustalana jest w umowie zawartej z kierownikiem ośrodka pomocy społecznej. Zasadność zawarcia umowy oraz jej treść należy oceniać z uwzględnieniem sytuacji materialnej i życiowej osób, z którymi umowa jest zawierana (analizie podlega wysokość dochodów i możliwości). Zawarcie umowy powinno być więc poprzedzone rozeznaniem sytuacji osobistej, rodzinnej, dochodowej i majątkowej tych osób. Wysokość odpłatności określonej w umowie powinna być ustalona w drodze negocjacji pomiędzy osobą zobowiązaną, a ośrodkiem pomocy społecznej.

Ponadto przypominam, że ustawa o pomocy społecznej zawiera przepisy umożliwiające nieponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca w domu pomocy społecznej.

Obligatoryjnie z ponoszenia odpłatności zwalnia się na podstawie art. 64a tej ustawy. Natomiast fakultatywne przesłanki zwolnienia z odpłatności wskazuje art. 64 ustawy o pomocy społecznej. Zgodnie z tym przepisem osoby wnoszące opłatę lub obowiązane do wnoszenia opłaty za pobyt mieszkańca domu w domu pomocy społecznej można zwolnić

z tej opłaty częściowo lub całkowicie, na ich wniosek, po przeprowadzeniu rodzinnego wywiadu środowiskowego, w szczególności np. kiedy występują uzasadnione okoliczności, zwłaszcza długotrwała choroba, bezrobocie, niepełnosprawność, śmierć członka rodziny, straty materialne powstałe w wyniku klęski żywiołowej lub innych zdarzeń losowych; małżonkowie, zstępni, wstępni utrzymują się z jednego świadczenia lub wynagrodzenia.

Przy czym katalog zwolnień z odpłatności zawarty w art. 64 ustawy o pomocy społecznej jest otwarty, o czym świadczy użycie zwrotu „w szczególności”. Ośrodek pomocy społecznej może więc zwolnić osobę z odpłatności także w innych, niewymienionych w tym przepisie sytuacjach. Decyzja dotycząca zwolnienia z odpłatności należy do gminy, gdyż w razie zwolnienia z odpłatności to gmina przejmuje na siebie obowiązek ponoszenia kosztów pobytu w domu pomocy społecznej w miejsce zwolnionych członków rodziny.

Podtrzymując dotychczas przedstawiane Panu stanowisko w sprawie przekazane do Pana w pismach z 20 lutego oraz 27 marca 2026 r. informuję, że w przypadku wnoszenia kolejnych pism w tej samej sprawie, bez powoływania się na nowe okoliczności, będą one pozostawiane bez rozpatrzenia. Jednocześnie jeszcze raz dziękuję, za zasygnalizowanie kwestii, które w Pana opinii wymagają doprecyzowania.

Z wyrazami szacunku
Beata Karlińska
Dyrektor
Departamentu Pomocy Społecznej
/-kwalifikowany podpis elektroniczny-/